

# “WINTER IS COMING: PLASTIC HAS TO GO”

## (“НАБЛИЖАЄТЬСЯ ЗИМА: ПЛАСТИК ПОВИНЕН ПІТИ”)

### Виконавче резюме

Вторгнення росії в Україну відверто продемонструвало залежність Європи від викопного палива, зокрема російської нафти та газу.

У серпні 2022 року, коли Європейський Союз зустрівся з суворою реальністю обмеженого доступу до російського викопного палива, країни-члени ЄС зобов'язалися скоротити споживання газу щонайменше на 15% до 31 березня 2023 року. Хоча в таких країнах-членах, як Німеччина, широкому загалу кажуть, що їм слід приймати холодний душ і використовувати менше тепла, щоб зменшити загальне споживання викопного палива, ЄС укладає або вивчає нові торгові угоди, щоб забезпечити постачання в холодні місяці року, зокрема зі Сполученими Штатами (США)<sup>1</sup>, а також з африканськими країнами, наприклад, з Сенегалом<sup>2</sup>. Задля скорочення споживання уряди ЄС вимагають набагато більше дій та адаптації від населення ніж від галузей промисловості, які споживають лівову частку викопної сировини та викопної енергії. В той же час, вони повністю ігнорують величезний потенціал зменшення споживання викопного палива шляхом боротьби з **непотрібним використанням**.

Нафтохімічна промисловість та пластик є символом цієї проблеми. Якби світові виробники нафтохімії були країною, вони були б третім за величиною споживачем нафти<sup>3</sup> та четвертим за величиною споживачем газу<sup>4</sup> у світі. Сьогодні галузь є найбільшою рушійною силою зростання попиту на нафту і газ у всьому світі<sup>5</sup>, що сприяє кліматичній кризі та її катастрофічним наслідкам для найбільш вразливих верств населення та екосистем. Тим не менш, ця індустрія з надзвичайно високим споживанням викопного палива залишається поза увагою публічних дебатів ЄС щодо енергетики та клімату, навіть тоді, коли Європа стикається з жорстокою війною на континенті, а також безпрецедентною енергетичною кризою та катастрофічними кліматичними наслідками. Це незважаючи на чіткі та здійсненні шляхи зменшення споживання одного з основних продуктів: пластику.

Тим часом, після публікації Стратегії щодо пластикових виробів (Plastics Strategy)<sup>6</sup> у 2018 році та прийняття новаторської Директиви щодо одноразового пластику (Single-use Plastic

<sup>1</sup> European Commission (2022). [Joint Statement between the European Commission and the United States on European Energy Security](#).

<sup>2</sup> International Energy Agency (2022). [Africa Energy Outlook 2022](#).

<sup>3</sup> Statista (July 2022). [Leading oil-consuming countries worldwide in 2021](#).

<sup>4</sup> Statista (July 2022). [Global natural gas consumption by country 2021 | Statista](#).

<sup>5</sup> International Energy Agency (2018). [The Future of Petrochemicals: Towards a more sustainable chemical industry](#).

<sup>6</sup> European Commission (2018). [A European Strategy for Plastics in a Circular Economy](#).

Directive)<sup>7</sup> у 2019 році, ЄС та кілька його держав-членів були провідним голосом у глобальній боротьбі із забрудненням пластиком. Це лідерство було особливо очевидним під час процесу Асамблеї ООН з навколишнього середовища (UNEA), який призвів до прийняття в березні 2022 року історичної резолюції щодо продовження переговорів щодо обов'язкової глобальної угоди про припинення забруднення пластиком протягом усього життєвого циклу пластику<sup>8</sup>. Проте з усіх заходів, вжитих ЄС для боротьби з забрудненням пластиком біля джерела виникнення проблеми, жоден не стосується безпосередньо виробництва пластику.

Виробництво пластику спричинило майже 9% і 8% кінцевого споживання викопного газу та нафти в ЄС у 2020 році відповідно. Вжиття амбітних заходів щодо скорочення в усіх секторах могло б сприяти зниженню попиту на викопне паливо в ЄС та в країнах-імпортерах. Одночасно такі заходи сприятимуть подоланню пластикового забруднення й енергетичної та кліматичної кризи. Оскільки найбільшу частку пластику, що виробляється і споживається в ЄС, становить упаковка, прискорення темпів і амбіцій щодо імплементації Директиви SUP, а також просування трансформаційних заходів шляхом перегляду Директиви щодо упаковки та відходів упаковки (Packaging and Packaging Waste Directive, PPWD) є критично важливим першим кроком.

## Основні висновки

- **Виробництво пластику є найбільшим промисловим споживачем нафти, газу та електроенергії в ЄС, затьмарюючи інші енергоємні галузі, такі як металургія, машинобудування та виробництво харчових продуктів і напоїв.** Воно спричинило майже 9% кінцевого споживання викопного газу та 8% кінцевого споживання нафти в ЄС у 2020 році. Це приблизно стільки ж, скільки кінцеве споживання газу в Нідерландах і майже стільки ж, скільки кінцеве споживання нафти в Італії в 2020 році.<sup>9</sup>
- Виробництво пластику є найбільш енерго- та сировинноінтенсивним процесом у нафтохімічній промисловості. На нього припадає п'ята частина (21,98%) промислового газу та дві п'ятих (37,58%) споживання нафти в ЄС. **Найбільша частина цієї енергії була використана для виробництва пластикової упаковки, на яку припадає 40% кінцевого ринку пластикових виробів в ЄС.** Це становить приблизно 10 мільярдів кубічних метрів викопного газу та 14 мільйонів тонн нафти. Це приблизно стільки ж, скільки кінцеве споживання газу Угорщиною у 2020 році та сумарне споживання нафти Швецією та Данією у 2020 році.
- Майже 15% кінцевого споживання газу та 14% кінцевого споживання нафти у 2020 році в країнах ЄС було використано для виробництва нафтохімії.

---

<sup>7</sup> [https://environment.ec.europa.eu/topics/plastics/single-use-plastics\\_en](https://environment.ec.europa.eu/topics/plastics/single-use-plastics_en)

<sup>8</sup> United Nations Environment Assembly of the United Nations Environment Programme (2022). [Resolution adopted by the United Nations Environment Assembly on 2 March 2022.](#)

<sup>9</sup> Eurostat (2022). [Final consumption oil.](#)

- У 2020 році 38% газу та 22% нафти надходили в ЄС з росії, що робить енергоємну нафтохімічну промисловість значною мірою залежною від російського викопного палива.
- Разом на Бельгію, Німеччину, Іспанію, Францію, Італію, Нідерланди та Польщу припадає 77% усіх відходів пластикової упаковки в ЄС. Досягнення скорочення відходів пластикової упаковки на 50% та її перероблення на 90% призведе до скорочення викопного газу на 6,2 млрд кубометрів і 8,7 млн тонн нафти на рівні ЄС порівняно з 2020 роком. Ці цифри еквівалентні кінцевому споживанню нафти і газу в Чеській Республіці у 2020 році.<sup>10,11</sup>

Звичайний сценарій, за яким галузь виробництва пластику планує подвоїти виробництво на основі газу та нафти, несумісний з досягненням цілей Green Deal, кліматичних цілей щодо утримання глобального потепління на рівні нижче 1,5°C та вирішенням термінової потреби зменшити наше споживання нафти й газу та залежність країн від них. ЄС не може “викупити” вихід із численних поточних криз, просто замінивши російське викопне паливо імпортом з інших регіонів. Кожен барель нафти або кубічний метр викопного газу, який спрямовується на виробництво пластику, є головною перепорою на шляху до подолання кліматичних та пластикових криз і звільнення від залежності від викопного палива, яка розпалює нестабільність і війни. Щоб відновити міжнародне лідерство в боротьбі з кліматичною кризою та кризою забруднення пластиком, а також захистити своїх громадян від ескалації цін і викликаних ними конфліктів, ЄС має протистояти нафтовому слону в кімнаті: пластику.

## Рекомендації для влади:

- Першим і простим кроком у досягненні різкого скорочення виробництва первинного пластику є прискорення та розширення впровадження Рамкової директиви щодо відходів (Waste Framework Directive) та Директиви щодо обмеження використання одноразового пластику (Single-use Plastic Directive - SUPD)<sup>12</sup> для держав-членів ЄС, підвищення рівня амбіцій, зокрема шляхом затвердження цілей запобігання та повторного використання. Такі дії також зменшать споживання нафти та газу.
- ЄС та його держави-члени повинні скористатися можливістю перегляду Директиви щодо упаковки та відходів упаковки (Packaging and Packaging Waste Directive - PPWD)<sup>13</sup>, щоб прийняти амбітні заходи для скорочення упаковки. Вони мають включати обмеження на загальну кількість упаковки, що постачається на ринок ЄС, яке з часом має зменшуватися, а також розробку систем повторного використання на основі амбітних і обов’язкових цілей повторного використання. ЄС має, зокрема, розглянути можливість використання транспортного засобу

<sup>10</sup> Eurostat (2022). [Final consumption gas](#).

<sup>11</sup> Eurostat (2022). [Final consumption oil](#).

<sup>12</sup> [https://environment.ec.europa.eu/topics/plastics/single-use-plastics\\_en](https://environment.ec.europa.eu/topics/plastics/single-use-plastics_en)

<sup>13</sup> [https://environment.ec.europa.eu/topics/waste-and-recycling/packaging-waste\\_en](https://environment.ec.europa.eu/topics/waste-and-recycling/packaging-waste_en)

PPWD, щоб заборонити подальше непотрібне пакування, таке як одноразові саше<sup>14</sup> та упаковка фруктів і овочів, а також заборонити надмірне пакування.

- ЄС не може дозволити собі чекати ще три десятиліття, щоб скоротити на 40% використання первинного пластику в упаковці та побутових товарах, автомобільному та будівельному секторах, як це пропонується у спонсорованих галузю звітах Plastics Europe та SYSTEMIQ<sup>15</sup>. Скорочення виробництва з 50 до 29 мегатонн (Мт) має бути досягнуто до 2030 року.
- Реагуючи на загрозу припинення постачання з росії, країни-члени ЄС погодилися скоротити споживання газу на 15% до 31 березня 2023 року. Але цей захід далеко не відповідає потребам. У найближчому майбутньому та з огляду на очікуваний дефіцит газу протягом найближчих місяців, ЄС та його держави-члени повинні забезпечити, щоб надзвичайні заходи обмежували використання нафти та газу, що не має важливого значення, наприклад, частку, яка зазвичай йде на виробництво непотрібного одноразового пластику та упаковки. Обсяг таких обмежень має віддзеркалювати масштаб кризи та впроваджуватися таким чином, щоб захистити працівників і родини з низькими доходами.
- ЄС та його держави-члени повинні наполягати на амбітних заходах у рамках переговорів щодо Глобального договору про припинення забруднення пластиком (Global Treaty to End Plastic Pollution), включаючи наступне: включення видобутку для визначення повного життєвого циклу пластику, глобальне обмеження на загальне виробництво пластику, а також рекомендації щодо початку поступового скорочення виробництва пластику із початковими обмеженнями на виробництво особливо проблемного або непотрібного пластику.
- ЄС та його держави-члени повинні припинити будівництво нової інфраструктури з використання викопного палива, включно з нафтохімічними підприємствами, починаючи з мораторію або заморожування дозволів на нові підприємства з виробництва первинного пластику (наприклад, з крекінгу).
- Спроби ЄС і держав-членів отримати нафту та газ з Африки, США та інших країн пропонують лише короткострокове вирішення довгострокової проблеми, водночас поглиблюючи кліматичну кризу та спричиняючи значні витрати на довкілля та здоров'я для країн і громад де відбувається видобуток. Спроби впоратися з кризою повинні ґрунтуватися на зменшенні споживання всього викопного палива, одночасно закладаючи основу для справедливого переходу, а не дозволяючи будувати нову інфраструктуру. Таким чином, кліматична та енергетична дипломатія ЄС має базуватися на забезпеченні кліматично сприятливого доступу до енергії та кліматичної справедливості та використовуватися для виконання своїх зобов'язань, у тому числі фінансових,

---

<sup>14</sup> Примітка: Саше - багатошарова порційна упаковка

<sup>15</sup> SYSTEMIQ (2022). [ReShaping Plastics: Pathways to a Circular, Climate Neutral Plastics System in Europe](#).

відповідно до EU Green Deal, Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (РКЗК ООН) і Паризької угоди.

- ЄС та його держави-члени повинні співпрацювати з європейською нафтохімічною промисловістю для створення планів декарбонізації та шляху майбутнього без використання викопного палива і необхідного справедливого переходу для цього сектору.

**Враховуючи, що сім найбільших країн ЄС, які споживають нафту та газ для виробництва пластику, також відповідальні за 77% усіх відходів пластикової упаковки в ЄС, ці заходи мають бути впроваджені в першу чергу в Бельгії, Німеччині, Іспанії, Франції, Італії, Нідерландах та Польщі.**